

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 150/2018 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om rättsskyddet för asylsökande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 150/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Anders Adlercreutz/sfp m.fl.:

Instämmer ministeriet i experternas bedömning att ändringarna av utlänningslagen har försvagat asylsökandes rättsskydd och

iakttas i Migrationsverket ett förfarande i vilket antalet beslut som ska behandlas, kvaliteten och andelen negativa beslut mäts och bedöms när arbetstagarnas arbetsprestation utvärderas,

när ändringarna gällande asylsökandes tillgång till rättshjälp har fått bred kritik och behovet av rättsskydd för asylsökande särskilt framhävs då asylsökande tas i förvar och avlägsnas ur landet, så har man i ministeriet följt med situationen och anser regeringen att oron för en försvagad rättsskyddsnivå är motiverad,

anser ministeriet att det finns ett problem i vilket antalet biträden som erbjuder offentlig rättshjälp i utlänningsärenden inte kan tillgodose den avsevärt ökade efterfrågan och

när det i offentligheten också har talats om osakliga rättsbiträden som utnyttjar arvodes-systemet, så är den här oron enligt regeringen befogad och vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att säkerställa rättshjälpens kvalitet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Frågorna SS 317/2017 och SS 65/2018 med likalydande innehåll har besvarats 17.8.2017 och 23.3.2018.

Rättsskyddets tillräckliga omfattning, dess kvalitet och genomförande för personer som söker internationellt skydd utreds som bäst inom ramen för statsrådets gemensamma utrednings- och forskningsverksamhet (den s.k. TEAS). Forskningen leds av institutionen för kriminologi och rättspolitik vid Helsingfors universitet och i forskningen deltar bl.a. Migrationsinstitutet. Slutledningar om konsekvenserna av ändringarna i utlänningslagen för asylsökandes rättsskydd kan dras när utredningen framskrider.

När det gäller asylärenden är det Migrationsverkets uppgift att utreda om en person utsätts för livsfara eller allvarliga rättskränkningar i sitt hemland och utgående från utredningen besluta om

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 150/2018 rd

asyl som baserar sig på lagarna och avtal om mänskliga rättigheter som är bindande för Finland. Verket har inte bestämda procentuella mål för antalet förkastade och positiva beslut trots att man följer med Finlands procentandel av godkända beslut i förhållande till andra länder i Europa. Under de senaste åren har man varit tvungen att effektivisera och utveckla verksamheten som bedrivs vid verket i en alldeles ny och exceptionell situation, eftersom det anlände en mångdubbel mängd asylsökande till Finland jämfört med tidigare år. Effektiva avgöranden är också i klientens intresse när asylsökande inte är tvungen att vänta på besked i flera år. Förvaltningslagen förpliktar myndigheten till en resultatgivande verksamhet och uppföljningen av antalet beslut är en del av arbetsledningen. Det har ställts upp kvantitativa mål för verket och utifrån dessa har det härletts egna mål för varje resultatområde och för enskilda arbetstagare. I resultatmålen bestäms emellertid inte hur många negativa eller positiva beslut som ska tas. Förutom antalen i siffror följer man också med arbetets kvalitet och riktigheten i besluten och även dessa omständigheter påverkar bedömningen av arbetstagarnas arbetsprestationer.

Ändringarna som gjordes i asylsökandes rättshjälp gällde behörigheten hos den jurist som ger rättshjälp och medverkan av det med offentliga medel betalda biträdets rätt att närvara i samtalen. Rättshjälpen för asylsökande bestäms i enlighet med lagen om rättshjälp med stöd av samma principer som i andra klientgrupper. I förvaltningssskedet är det främst de offentliga rättsbiträdena och i domstolsskedet dessutom privata biträden som tillhandahåller rättshjälp. Effekterna av ändringarna utreds så som tidigare meddelades. Ändringarna gällde inte situationer i vilka asylsökande tas i förvar eller avlägsnas ur landet. I sådana fall ges asylsökande fortfarande rättshjälp i enlighet med rättshjälplagen på samma sätt som andra klienter.

Under 2015–2017 ansökte cirka 28 650 asylsökande rättshjälp som bekostas med offentliga medel. Antalet var som högst 2016 då 15 383 ansökte om rättshjälp och i fjol var motsvarande siffra 4 366. Nästan alla (99,18 %) har fått ett positivt beslut om rättshjälp. Antalet biträden har i ljuset av dessa siffror motsvarat efterfrågan. Statens rättshjälpsbyråer har fått tilläggsresurser och även i det här hänseendet har man kunnat möta efterfrågan. Under första kvartalet 2018 var antalet sökande färre än under motsvarande tid 2017. I den här situationen när efterfrågan avtar verkar utbudet fortfarande räcka till.

Den som fattar beslut om betalning av arvode kan ingripa i missbruk av arvodessystemet oberoende om det är fråga om timbaserat eller ärendespecifikt arvode. Bestämmelser om arvodet ingår i statsrådets förordning om grunderna för arvoden vid allmän rättshjälp. Om biträdet i uppdraget inte har iakttagit god advokatsed eller visat tillräcklig yrkesskicklighet eller noggrannhet och därigenom onödigtvis förlängt rättegången eller om försummelser eller brister som beror på biträdet annars konstateras i skötseln av ärendet kan arvodet sänkas. Det här gäller arvoden per ärende.

Oron för biträden som uppträder osakligt är befogad. Man har förhållit sig allvarligt till den och den utgör en av orsakerna till ändringarna 2016. Redan då fanns det på många håll misstankar om oetisk verksamhet. Efter ändringen av utlänningslagen kan endast offentliga rättsbiträden, advokater eller ett rättegångsbiträde som har fått tillstånd vara biträde. Alla dessas verksamhet övervakas av en oberoende tillsynsnämnd och tillsynsenhet som verkar i samband med Finlands Advokatförbund. Syftet med den här yrkesmässiga tillsynen är att säkerställa den juridiska tjänstens

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 150/2018 rd

kvalitet. En privat medborgare kan lämna in besvär till tillsynsmyndigheten men också t.ex. en domstol, om den fastställer att ett biträde inte iakttar god advokatsed.

Rättshjälpens kvalitet följs även fortgående upp med hjälp av klientenkäter och biträdenas självutvärderingar.

Helsingfors 14.5.2018

Justitieminister Antti Häkkänen